

آزمون‌های هماهنگ باشگاه المپیاد

مجموعه مدارس انرژی اتمی و سلام

آزمون فیزیک

آزمون شماره ۴

۱. چند توب را با سرعت اولیه یکسان از بالای یک برج در جهات مختلف پرتاب می‌کنیم. با فرض چشمپوشی از مقاومت هوا، کدام گزینه درست است؟

(۱) مکان هندسی موقعیت توب‌ها در هر لحظه یک سهمی‌گون است.

(۲) مکان هندسی موقعیت توب‌ها در هر لحظه روی کره‌ای است که شعاع آن متناسب با مجدو زمان افزایش می‌یابد.

(۳) مکان هندسی موقعیت توب‌ها در هر لحظه کره‌ای است که مرکز آن با شتاب (g) در حال سقوط است.

(۴) مکان هندسی موقعیت توب‌ها در هر لحظه کره‌ای است که شعاعش به صورت خطی با زمان افزایش یافته و مرکزش با سرعت ثابت پایین می‌آید.

۲. کامپوزیت‌ها نوعی ماده مرکب هستند که برای کاربردهای مختلف ساخته می‌شوند و در آن‌ها چگالی و استحکام نقش بسزایی دارد. در

یکی از انواع آن‌ها، لوله‌های نازک فیبر را درون بسته‌ای از چسب قرار می‌دهند و سپس می‌گذارند تا چسب خشک شود.

فرض کنید چگالی فیبر (ρ) و چگالی چسب خشک شده (ρ') باشد، همچنان شعاع استوانه‌ها فیبرها (r) و فاصله مراکز فیبرها از هم ($4r$) باشد. با این فرض که توزیع فیبرها در بیست چسب یکنواخت باشد، چگالی متوسط کامپوزیت چقدر خواهد شد؟

$$(1) \frac{\rho + \rho'}{16\rho\rho'} \quad (2) \frac{\pi(\rho + \rho')}{16\rho\rho'} \quad (3) \rho' + \frac{\pi}{16}(\rho - \rho')$$

۳. قطر شیر آبی با دهانه خروجی خبلی باریک برابر با (d) می‌باشد. از این شیر آب چکه می‌کند. فرض کنید حجم تمام قطرات آب چکیده از این شیر باهم برابر باشد. در مدت زمان مشخص، (N) قطره از این قطرات، ظرف آبی به حجم (V) را پر می‌کنند. با فرض اینکه چگالی آب (ρ) و شتاب جاذبه (g) باشد، ضریب کشش سطحی آب (α) مطابق با کدام گزینه است؟

$$(4) \alpha = \frac{\rho V g}{N\pi d} \quad (5) \alpha = \frac{2\rho V g}{N\pi^2 d} \quad (6) \alpha = \frac{N\pi^2 d}{\rho V g} \quad (7) \alpha = \frac{\rho dg}{N\pi V}$$

۴. ظرف آبی به وزن N را روی یک ترازو قرار می‌دهیم. وزنهای به جرم (m) و چگالی $\frac{gr}{cm^3}$ را به نخی وصل کرده و آرام آرام داخل آب می‌کنیم. وقتی که وزنه به طور کامل وارد آب می‌شود، ترازو عدد N را نشان می‌دهد. سپس وزنه را بیشتر داخل آب فرو می‌بریم. به طوریکه با کف ظرف تماس پیدا کند و نخ کاملاً شل شود. با فرض اینکه چگالی آب ($\rho = 1 \frac{gr}{cm^3}$) و شتاب جاذبه $g = 10 \frac{N}{kg}$ باشد، در این صورت ترازو چه عددی را نشان خواهد داد؟

$$(1) N(2) \quad (2) 65 N \quad (3) 70 N \quad (4) 75 N \quad (5) 80 N$$

۵. وقتی که توب پینگ پنگ از بالای یک ساختمان بلند سقوط می‌کند، پس از مدتی سرعتش به سرعتی موسوم به سرعت حد می‌رسد و شتابش صفر می‌شود. حال فرض کنید توب مشابهی را با سرعت اولیه بیشتر از این سرعت حد به سمت بالا پرتاب کنیم. در لحظه‌ای که سرعتش با این سرعت حد برابر می‌شود، مقدار شتابش برابر است با:

$$(1) \text{ صفر} \quad (2) \text{ بیشتر از } g \quad (3) \text{ کمتر از } g \quad (4) \text{ بیشتر از } g$$

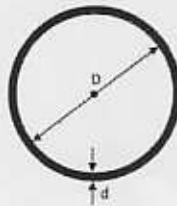
۶. آینه مقعر با فاصله کانونی (f) در نظر بگیرید. اگر ضخامت جسم قرار داده شده در برابر آینه (b) باشد و این ضخامت در برابر (P) (فاصله جسم از آینه) و ($p - f$) ناجیز باشد، ($b \ll p - f$ ، $b \ll p$)، ضخامت تصویر چقدر خواهد بود؟ (از نزدیک استفاده کنید).

$$x \approx 1 + nx \Rightarrow (1 + x)^n \approx 1 + nx$$

$$(1) \frac{bp}{p-f} \quad (2) \frac{bf}{p-f} \quad (3) \frac{bf^2}{(p-f)^2} \quad (4) \frac{bf^2}{p^2-f^2}$$

۷. مول از یک گاز کامل را در یک فرآیند هم فشار از حجم اولیه (V_1) و دمای اولیه (T_1) به حجم (V_2) و دمای (T_2) می‌رسانیم. ظرفیت گرمایی مولی گاز در فشار ثابت (C_p) است. گاز چقدر کار انجم می‌دهد؟

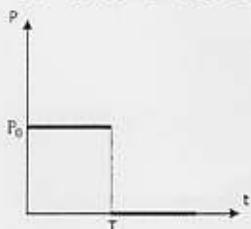
$$(1) nRT_1 \ln\left(\frac{V_2}{V_1}\right) \quad (2) nR(T_2 - T_1) \quad (3) nC_p(T_2 - T_1) \quad (4) nR(V_2 - V_1)$$

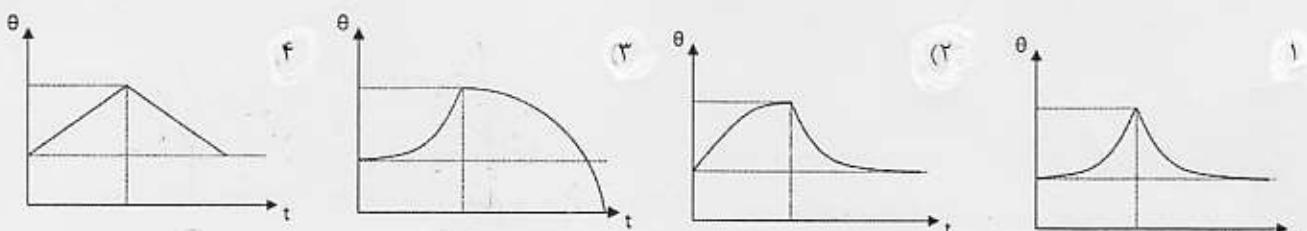
۸. یک حلقه نازک رسانا به قطر (D) از سیمی با ضخامت (d) ساخته شده است؛ به طوریکه ضخامت سیم در برابر قطر حلقه ناجیز است ($D \gg d$). با دادن بار (Q) به حلقه، حلقه در آستانه تسلیم (پاره شدن) قرار می‌گیرد. اگر تمام ابعاد ۲ برابر شود، چه باری بر روی حلقه (Q') باید داده شود تا به تنش تسلیم برسد؟

$$(1) Q' = Q \quad (2) Q' = 2Q \quad (3) Q' = 4Q \quad (4) Q' = 16Q$$

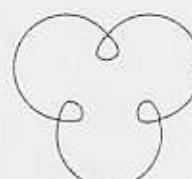
۹. یک قطعه آهن که سطح خارجی آن با هوای آزاد تماس دارد، توسط یک گرم کن کن الکتریکی گرم می‌شود. نمودار توان گرمایی گرم کن بر حسب زمان مطابق شکل روبرو است.

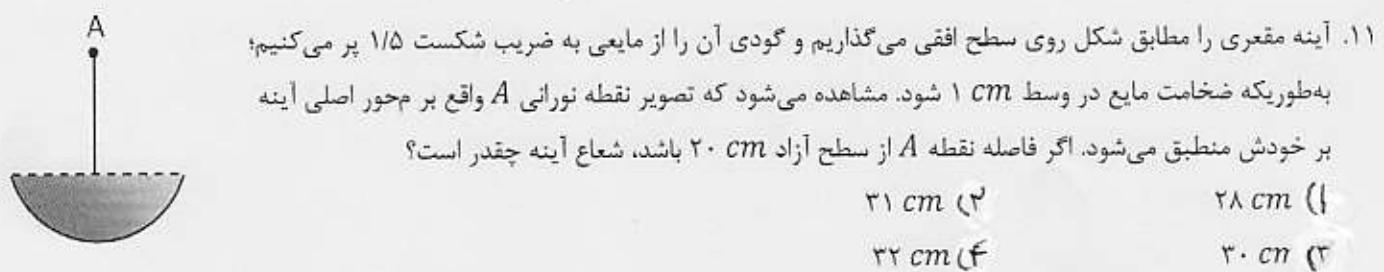

کدام گزینه، نمودار تغییرات دمای قطعه فلز بر حسب زمان را بدستی نشان می‌دهد؟

۱۰. جسم ۲ با سرعت $\frac{m}{s} 100$ در حال گردش به دور جسم ۱ است و جسم ۳ دارای سرعت $\frac{m}{s} 150$ نسبت به جسم ۲ و در حال گردش به دور آن است. شعاع چرخش ۲ به دور ۱ $20 m$ و شعاع چرخش ۳ به دور ۲ $10 m$ است (حرکت سیستم شبیه خورشید، زمین و ماه است). کدام یک از گزینه‌ها می‌تواند مسیر جسم ۳ باشد؟

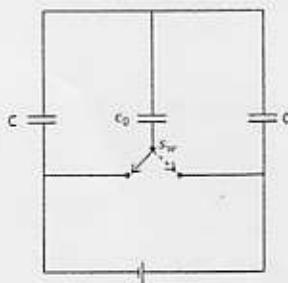

12. وقتی بروتوهای نور خورشید با خط عمود بر شهر A زاویه 30° می‌سازند، با خط عمود بر شهر B زاویه 45° می‌سازند. اگر هر دو شهر روی یک نصف‌النهار باشند، فاصله آن‌ها چند کیلومتر است؟

$$(1) 1700 \quad (2) 850 \quad (3) 280 \quad (4) 560$$

13. اگر قطر تمام سیم‌های برق منازل ایران را $2/2$ ٪ زیاد کنیم، چه مقدار انرژی در طول سال صرفه‌جویی خواهد شد؟

$$(1) 7 \times 10^8 J \quad (2) 10^{12} J \quad (3) 10^{13} J \quad (4) 10^{14} J$$

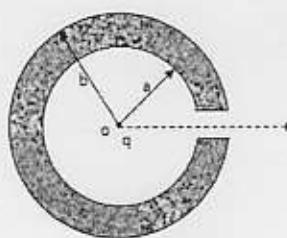
14. چند میلی‌زول گرما در صورت تغییر موضع کلید S_W از ۱ به ۲،

$$C = 10 \mu F, C_1 = 20 \mu F, \epsilon = 10^{-7}$$

$$(1) 17 \quad (2) 11 \quad (3) 4 \text{ صفر} \quad (4) 2$$

15. بار نقطه‌ای q در نقطه O در مرکز یک لایه کره رسانای بدون بار قرار دارد . در لایه رسانای روزنه کوچکی ایجاد شده است . ساعت‌های داخلی و خارجی لایه به ترتیب b, a هستند. چه مقدار کار برای حرکت آرام بار q از نقطه O تا بینهایت، از طریق روزنه لازم است؟

$$\text{چگالی انرژی الکتروستاتیکی در واحد حجم } = \frac{1}{4} \epsilon_0 E^2 \text{ می‌باشد.)}$$

$$(1) \frac{q^2}{4\pi\epsilon_0} \left(\frac{1}{b} - \frac{1}{a} \right) \quad (2) \frac{q^2}{4\pi\epsilon_0} \left(\frac{1}{a} - \frac{1}{b} \right)$$

$$(3) \frac{q^2}{8\pi\epsilon_0} \left(\frac{1}{b} - \frac{1}{a} \right) \quad (4) \frac{q^2}{8\pi\epsilon_0} \left(\frac{1}{a} - \frac{1}{b} \right)$$

(5) صفر

16. فاصله بین صفحات یک خازن تخت با دو دی الکتریک به ضخامت d_1 و d_2 و گذردهی ϵ_1 و ϵ_2 و مقاومت ویژه ρ_1 و ρ_2 پر شده است. اگر خازن را به ولتاژ V وصل کنیم، چه رابطه‌ای برقرار باشد تا چگالی سطحی بار روی مرز دو دی الکتریک صفر شود؟

$$(1) \frac{\rho_1}{\rho_2} = \frac{d_1}{d_2} \quad (2) \epsilon_1 d_1 = \epsilon_2 d_2 \quad (3) \epsilon_1 \rho_1 = \epsilon_2 \rho_2 \quad (4) \rho_1 d_1 = \rho_2 d_2$$

$$(5) \frac{\epsilon_1}{\epsilon_2} = \frac{\rho_1}{\rho_2}$$

17. طول جغرافیایی شهر A 60° شرقی و طول جغرافیایی شهر B 30° شرقی است. عرض جغرافیایی شهر A 25° شمالی و عرض جغرافیایی شهر B 30° شمالی است. در یک روز تابستانی خورشید در شهر A ساعت ۶ به وقت شهر C غروب می‌کند. همان روز خورشید در شهر B کی غروب می‌کند؟

$$(1) \text{ ساعت ۸ به وقت شهر } C \quad (2) \text{ ساعت ۴ به وقت شهر } C$$

$$(3) \text{ پیش از ساعت ۸ به وقت شهر } C \quad (4) \text{ بعد از ساعت ۸ به وقت شهر } C$$

۱۸. یک جسم به جرم m از ارتفاع h بالای سر آزاد یک فنر سبک عمودی روی فنر می‌افتد. سر دیگر فنر ثابت است و ثابت فنر آن K است. ماکریم سرعت جسم در طول حرکت چقدر است؟

$$2\sqrt{2gh} \quad (1) \quad \sqrt{2gh + \frac{mg^2}{k}} \quad (2) \quad \sqrt{2gh + \frac{mg^2}{k}} \quad (3) \quad \sqrt{2gh} \quad (4)$$

۱۹. دمای هوا در دو نقطه که اختلاف ارتفاع h دارند را به ترتیب T_i و T_{i+1} اندازه‌گیری نموده‌ایم. فشار در نقطه i ، P_i گزارش شده است. برای بدست آوردن چگالی هوا در فاصله نقطه i تا $i+1$ ، فشار هوا را در این فاصله $\frac{P_i + P_{i+1}}{2}$ و دمای مطلق هوا را در این فاصله $\frac{T_i + T_{i+1}}{2}$ بگیرید. P_{i+1} چقدر می‌شود؟ (M جرم مولی هوا و R ثابت گازها است و نقطه $i+1$ بالای نقطه i است).

$$P_{i+1} = P_i \frac{(Mgh + R(T_i + T_{i+1}))}{Mgh - R(T_i + T_{i+1})} \quad (1)$$

$$P_{i+1} = P_i \frac{Mgh + R(T_i + T_{i+1})}{Mgh} \quad (2)$$

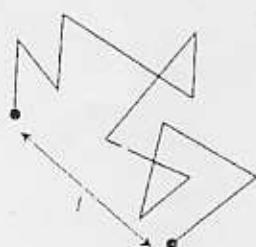
$$P_{i+1} = P_i \frac{(R(T_i + T_{i+1}) - Mgh)}{Mgh + R(T_i + T_{i+1})} \quad (3)$$

$$P_{i+1} = P_i \frac{Mgh + R(T_i + T_{i+1})}{Mgh} \quad (4)$$

۲۰. روشنایی عبارتست از مقدار انرژی نورانی در واحد زمان بر واحد سطح جسم که تحت تابش نور است. یک لامپ را در چه ارتفاعی از بالای یک میز گرد آویزان کنیم تا در لبه‌های آن روشنایی ماکریم شود؟ (شعاع میز R است).

$$-\frac{1}{4}R \quad (1) \quad \frac{1}{2}R \quad (2) \quad 2R \quad (3) \quad R \quad (4)$$

۲۱. در حرکت براونی یک ذره، می‌توان حرکت ذره را به صورت مجموعه حرکاتی از خطوط مستقیم درنظر گفت که جهت و اندازه هر جزء حرکت (هر قدم) کاملاً کاتورهای (تصادفی) است. یعنی ذره در هر قدم، طولی متغیر و تصادفی را در جهتی تصادفی طی می‌کند. اگر طی n قدم ذره‌ای با حرکت براونی به طور متوسط به اندازه l از نقطه شروع جایه جا شود، در مورد جایه جایی همان ذره پس از طی $2n$ قدم (l') به طور متوسط چه می‌توان گفت؟ (توزيع طول قدم‌ها و جهت آن‌ها کاملاً تصادفی و یکنواخت است).

$$l' = 2l \quad (1)$$

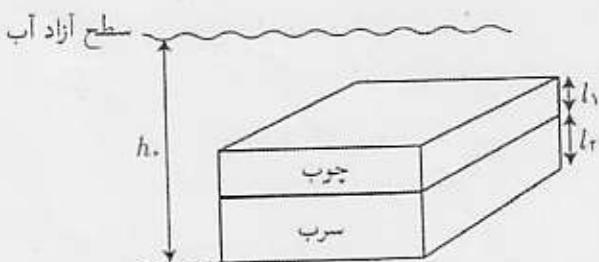
$$l' < 2l \quad (2)$$

$$l' > 2l \quad (3)$$

$$l' = 0 \quad (4)$$

۲۲. دو قطعه چوبی و سربی مطابق شکل زیر به یکدیگر بسته شده‌اند. مرز میان دو قطعه به دقت عایق بندی شده است؛ به طوریکه آب در آن نفوذ نمی‌کند. سطح مقطع‌های دو قطعه A ، ارتفاع آن‌ها به ترتیب l_1 ، l_2 و جرم آن‌ها m_1 ، m_2 است. اگر آن‌ها را در داخل آب بگذاریم، نیرویی که این دو قطعه بلافاصله پس از رها کردن مجموعه به یکدیگر وارد می‌کنند چقدر است؟ (از فشار هوا بیرون صرف نظر کنید).

$$\rho g A(h_0 - l_2) \quad (1)$$

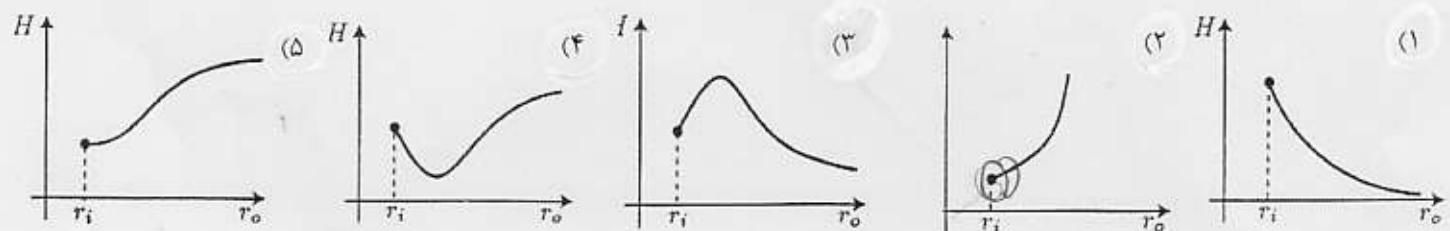

$$\left[h_0 - \frac{m_1}{m_1 + m_2} (l_1 + l_2) \right] \rho g A \quad (2)$$

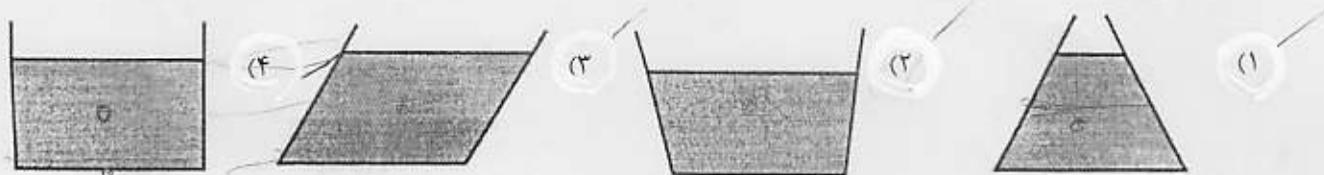
$$\left[h_0 + \frac{m_1}{m_1 + m_2} (l_1 + l_2) \right] \rho g A \quad (3)$$

$$\left[h_0 - \frac{m_1}{m_1 + m_2} (l_1 + l_2) \right] \rho g A \quad (4)$$

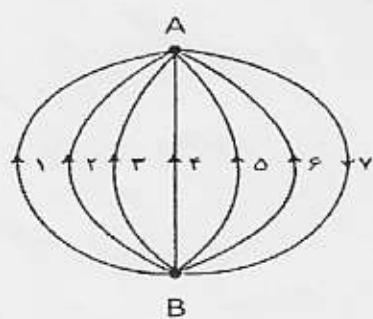
۲۳. دو روش از روش‌های انتقال حرارت بدين شرح است: ۱) رسانش: دیواری به ضخامت Δx و مساحت A درنظر بگیرید که اختلاف دمای دو ظرف آن ΔT است. حرارت منتقل شده در واحد زمان از سطح گرم تر به سطح سردتر، H . از رابطه $H = kA \frac{\Delta T}{\Delta x}$ به دست می‌آید که k مقداری ثابت است. ۲) هم‌رفت: دیواری با دمای T_0 و مساحت A را در نظر بگیرید که در معرض سیالی با دمای T قرار دارد. حرارت منتقل شده از دیوار به سیال از رابطه $H = hA(T_0 - T)$ به دست می‌آید، که h مقداری ثابت است. در شکل زیر مقطع سیمی به شعاع r_i که به خاطر جریان عبوری از آن حرارت تولید می‌کند، نشان داده شده است. نمودار H بر حسب r چگونه است؟ (دمای سیم ثابت و برابر T_0 است؛ بطوریکه $T_0 > T$).

۲۴. در شکل‌های زیر، جرم و ارتفاع آب در هر چهار ظرف باهم برابر و ارتفاع سطح آزاد آب از سطح زمین برای تمامی آن‌ها یکی است. اگر تمام آب دورن این ظرف‌ها از سوراخی در ته ظرف روی زمین پخش شود، اندازه کار نیروی جاذبه کدام ظرف بیشتر است؟

۲۵. یک سیم نازک به دور کره‌ای چوبی به شعاع R پیچیده شده است؛ به طوریکه هریک از دورها روی دایره عظیمه گذرنده از دو انتهای قطر AB قرار می‌گیرد. جمعاً شش دور سیم پیچیده شده و زاویه بین صفحات هر دو دور مجاور 30° است. جریان I از این سیم عبور می‌کند. شدت میدان مغناطیسی در مرکز کره چقدر است؟

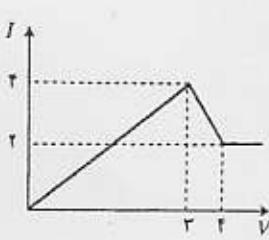
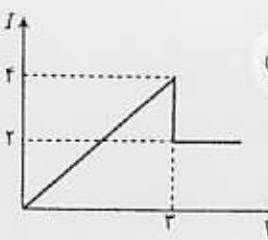
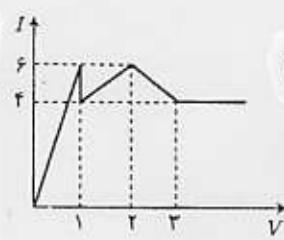
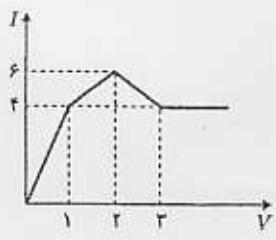
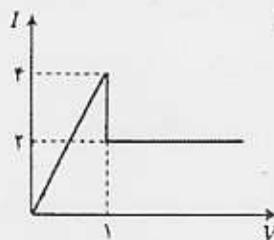
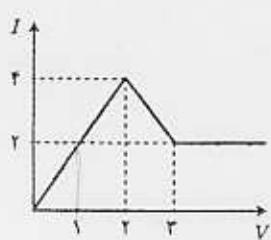

$$\frac{\mu_0 I}{R} \sqrt{2 - \sqrt{3}} \quad (2) \quad \text{فر}$$

$$\frac{\mu_0 I}{R} \frac{2 - \sqrt{3}}{\sqrt{3}} \quad (4)$$

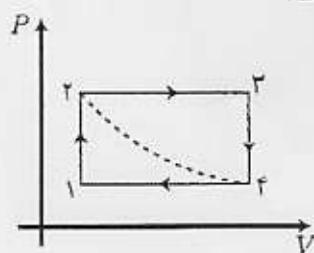
$$\frac{\mu_0 I}{R} \sqrt{2 + \sqrt{2}} \quad (3)$$

۲۶. نمودار جریان بر حسب ولتاژ دو مقاومت به شکل زیر است. اگر دو مقاومت را سری کنیم، نمودار مشخصه I (جریان وارد شده به مجموعه دو مقاومت) بر حسب V (ولتاژ دو سر مجموعه مقاومت‌ها) کدام است؟

(۱)

۲۷. یک مول گاز کامل یک چرخه شامل ۲ فرایند هم حجم و دو فرایند هم فشار را طی می‌کند. دمای نقاط ۱ و ۳ به ترتیب T_1 و T_2 است و نقاط ۲ و ۴ بر روی یک منحنی تک دما قرار دارند. کاری که گاز در این چرخه انجام می‌دهد، چقدر است؟

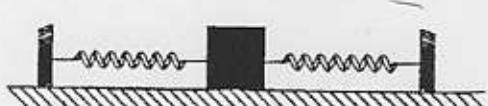
$$R(T_1 + T_2 - \sqrt{T_1 T_2}) \quad (1)$$

$$R(\sqrt{T_1} - \sqrt{T_2})^2 \quad (2)$$

$$2R\sqrt{T_1 T_2} \quad (3)$$

$$R(T_1 + T_2) \quad (4)$$

۲۸. سیستم زیر از دو فنر یکسان با طول اولیه l_0 در دمای T_0 و ضریب سختی k تشکیل شده است. طول جسمی l در میان دو فنر فرار گرفته است، برابر L در دمای T_0 است. نیروی وارد به دیوارها در دمای T_0 برابر صفر است. ضریب انبساط طولی فنرها α و ضریب انبساط طولی جسم β است. ضریب سختی فنرها مستقل از دما است. دما را به اندازه ΔT زیاد می‌کنیم. نیروی وارد بر هر دیوار چقدر است؟

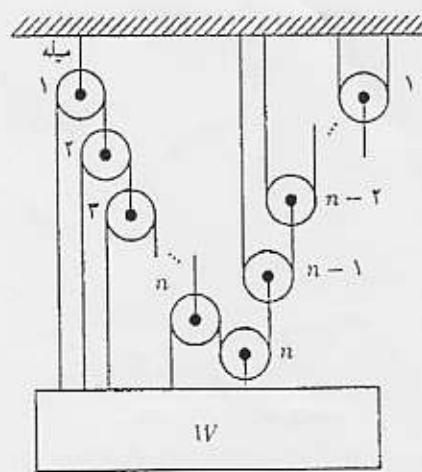
$$kl_0 \frac{\beta}{\gamma} \Delta T \quad (1)$$

$$k \left(\alpha l_0 + \frac{\beta}{\gamma} L \right) \Delta T \quad (2)$$

$$k \frac{\alpha l_0 + \frac{\beta}{\gamma} L}{1 - \alpha l_0} \Delta T \quad (3)$$

$$k \left(\alpha l_0 + \frac{\beta}{\gamma} L \right) (1 + \alpha l_0) \Delta T \quad (4)$$

۲۹. مجموعه متشکل از $2n$ قرقه مطابق شکل زیر وزنه ای را نگه داشته است. جنس طناب بین قرقه‌ها یکسان و بیشینه کششی که هر طناب می‌تواند تحمل کند، T است. حداقل وزنه W که می‌تواند از قرقه‌ها آویزان باشد، چقدر است؟

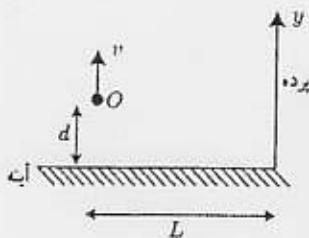
$$T^n \quad (1)$$

$$nT \quad (2)$$

$$2T \left(1 + \left(\frac{1}{\gamma} \right)^n \right) \quad (3)$$

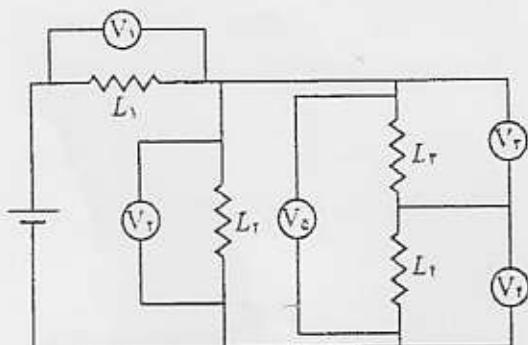
$$\left(1 + \left(\frac{1}{\gamma} \right)^n \right) T \quad (4)$$

۳۰. مطابق شکل، یک خط نورانی به طول نامتناهی را موازی یک آینه می‌گیریم. سپس پرده‌ای را موازی خط و عمود بر آینه قرار می‌دهیم (در شکل، خط نورانی عمود بر صفحه کاغذ در نقطه O است). فرض کنید که منبع نور و تصویر آن در آینه، تشکیل دو منبع همدوسی دهنده‌اند. در این حالت بر اثر تداخل، نوارهای تاریک و روشنی روی پرده تشکیل می‌شود، چنانچه خط نورانی را با سرعت v عمود بر آینه حرکت دهیم، سرعت نوار تاریک m کدام است؟ ($L \ll d$)

$$\begin{aligned} m \frac{\lambda L v}{d} &\quad (1) \\ \left(m + \frac{1}{v}\right) \frac{\lambda L v}{d} &\quad (2) \\ m \frac{\lambda L v}{\tau d} &\quad (3) \end{aligned}$$

۳۱. در مدار شکل زیر، L_1, L_2, L_3, L_4 لامپ‌هایی یکسان‌اند و پنج ولت متريز به مدار بسته شده است. فرض کنید ولت‌مترها تأثیری بر روی مدار ندارند. چنانچه L_3 بسوزد، کدامیک از ولتاژها صفر می‌شود؟

- ۱) فقط V_3
- ۲) فقط V_4
- ۳) فقط V_5, V_2, V_4
- ۴) هیچ کدام

سوالات کوتاه پاسخ

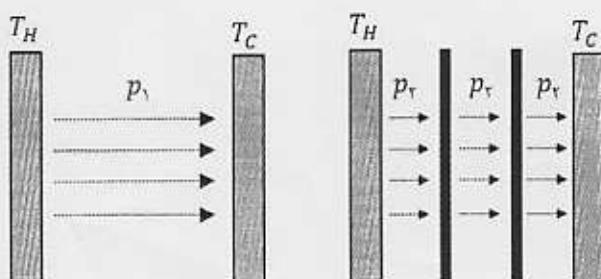
۶۱. اگر زمین در خلاف جهت چرخش واقعی اش به دور خورشید می‌چرخید، مدت زمان یک شبانه روز نجومی، تقریباً چند دقیقه کاهش می‌یافتد؟

۶۲. ظرفی به حجم 1000 cm^3 محبوی هوا در فشار 10^5 Pa است. می‌خواهیم با تلمبه‌ای که حجمش 400 cm^3 است، هوای داخل ظرف را تخلیه کنیم تا فشارش تقریباً به 100 Pa برسد. اگر در حین فرآیند مکش دمای گاز تغییر نکند، چند بار باید تلمبه بزنیم؟

۶۳. دو دیواره موازی و بسیار بزرگ که یکی دارای دمای بسیار بالا (T_H) و دیگری دارای دمای پایین (T_C) می‌باشد را در نظر بگیرید. آهنگ عبوری گرمایی در این حالت (P_1) را در نظر بگیرید.

حال برای آن که آهنگ عبوری گرمایی را کاهش دهیم، ۲ حفاظ گرمایی که می‌توان آن‌ها را به عنوان جسم سیاه در نظر گرفت، مطابق شکل به طور موازی با دیواره‌ها قرار می‌دهیم. پس از رسیدن به دمای پایدار، توان عبوری گرمایی در فضای بین دیواره‌ها برابر با (P_2) خواهد شد.

نسبت $\left(\frac{P_1}{P_2}\right)$ چقدر خواهد بود؟

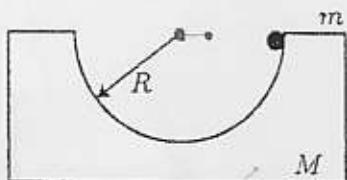
۶۴. یک استوانه جامد فلزی که شعاع آن 10 cm است با سرعت زاویه‌ای $\frac{\text{rad}}{\text{s}}$ 100 می‌چرخد. اختلاف پتانسیل بین سطح استوانه و محور آن $\Delta V = \alpha \frac{m}{e}$ است که در آن e, m جرم و بار الکترون است. مقدار $S \cdot L$ در $\frac{\text{kw}}{\text{m}^2}$ چقدر است؟

۶۵. یک آینه مقعر با مساحت $\frac{1}{2}\text{ m}^2$ و با فاصله کانونی 10 m در اختیار داریم. اگر توان تابشی خورشید در سطح زمین 1 kW/m^2 باشد و قطر ظاهری خورشید از زمین 5° باشد، حداقل توان تابشی که می‌توان از این سیستم گرفت چند $\frac{\text{kw}}{\text{m}^2}$ است؟

۶۶. یک ستاره که توسط ناظری در حال رویت است، به سرعت پشت یک قله دور ناپدید می‌شود. شخص ناظر با چه سرعتی باید بدو تا به - پلور ثابت ستاره را در همان فاصله زاویه‌ای از کوه ببیند؟ فاصله بین ناظر و قله کوه 5 km است. (جواب را بر حسب $\frac{\text{cm}}{\text{s}}$ بیان کنید.)

۶۷. مرکز جرم یک سیستم به صورت $\vec{R} = \frac{\sum_i m_i \vec{r}_i}{\sum_i m_i}$ تعریف می‌شود که \vec{r}_i بردار مکان و m_i جرم قسمت i است. اگر نیروی خارجی در یک راستا به سیستمی وارد نشود، مرکز جرمش در آن راستا ثابت می‌ماند یا با سرعت ثابت حرکت می‌کند.

قطعه چوبی به جرم $M = 8\text{ kg}$ که از داخل آن یک نیم استوانه خارج شده است روی سطح افقی بدون اصطکاکی قرار دارد. مطابق شکل جسمی به جرم $m = 2\text{ kg}$ را روی لبه حفره استوانه قرار می‌دهیم و رها می‌کنیم. اگر همه سطوح بدون اصطکاک باشند، قطعه مرتبأ به چپ و راست حرکت می‌کند و هربار جسم M نیز در خالق جهت m به راست و چپ می‌رود. اگر شعاع استوانه $R = 1\text{ m}$ باشد، دامنه نوسان M چند سانتی‌متر است؟

۶۸. دو کهکشان مشابه را در نظر بگیرید. هر کدام از این کهکشان‌ها به شکل مکعبی به ضلع 10^4 cm نوری هستند و حدود 10^{11} m ستاره هم- اندازه خورشید دارند. قطر خورشید تقریباً 10^4 m است و این ستاره‌ها تقریباً یکنواخت و تصادفی در کهکشان‌ها پخش شده‌اند. اگر این دو کهکشان از رویه رو باهم برخورد کنند و از داخل هم رد شوند، تعداد برخوردهایی که بین ستاره‌های دو کهکشان رخ می‌دهد، حدود 10^k است. k چقدر است؟ (از اثرات گرانش صرف نظر کنید.)

۶۹. پرتوی نوری به طور افقی به منشوری با ضریب شکست $n = \frac{3}{2}$ و زاویه رأس 45° برخورد می‌کند و پس از عبور از آن به آینه‌ای عمودی برخورد می‌کند. آینه را چند درجه بچرخانیم تا نور تابیده شده از آن افقی باشد؟ (اگر $60^\circ \leq \alpha \leq 90^\circ$ باشد، آن‌گاه $\sin \alpha \approx \alpha \text{ rad}$)

